LEXICAL ACQUISITION TO ROMANIAN THROUGH PROFESSIONAL LANGUAGES

Mihaela Hriban
Lecturer, PhD., „Vasile Alecsandri" University of Bacău

Abstract: The purpose of this paper is to bring into light some aspects concerning the enrichment of the Romanian vocabulary by means of words with different etymologies and through the help of Romanian professional languages such us: medical, legal, economic.

Keywords: acquisition, lexis, influence, lexemes, professional languages

Lexicul unei limbi devine interesant şi important din perspectiva a două aspecte distincte, şi anume: în primul rând, bogăţia unei limbi derivă, în mod elocvent, din diversitatea şi din varietatea vocabularului, iar, în al doilea rând, schimbările care au loc în societate se reflectă atât direct, cât şi indirect în vocabular, „compartimentul cel mai labil şi mai supus influenţelor din afară"[1].

Vocabularul oricărei limbi se află într-o continuă schimbare şi evoluţie, iar modificările ce au loc în cadrul acestuia sunt legate, fie în mod direct, fie în mod indirect, de evoluţia societăţii şi, în mod special, de transformările care se desfăşoară atât în viaţa materială, cât şi în cea spirituală a unei anumite colectivităţi lingvistice.

Astfel, evoluţia tehnicii şi a ştiinţei, numeroasele descoperiri şi invenţii, apariţia unor discipline noi, amploarea vieţii culturale şi schimbările în plan cultural, socioeconomic, politic, modificarea mentalităţii şi a concepţiei despre viaţă a oamenilor, contactele variate şi din ce în ce mai strânse dintre popoare sunt unele dintre posibilele cauze, prin care lexicul limbii române s-a diversificat şi a devenit variat.

Modificările ce au loc în interiorul lexicului se manifestă prin dispariţia treptată a unor unităţi lexematice sau prin schimbarea unor sensuri şi, de asemenea, prin apariţia unor noi unităţi lexicale, care au scopul de a denumi lucruri, obiecte şi acţiuni necunoscute sau inexistente într-o etapă anterioară.

În literatura de specialitate, există două căi esenţiale, care contribuie la îmbogăţirea lexemetică a vocabularului, şi anume: **1)** prin intermediul *mijloacelor interne*, ce presupun derivarea cu sufixe, prefixe, sufixoide, prefixoide, prin compunere sau prin conversiune, respectiv, schimbarea valorii gramaticale şi o **a doua cale** vizează *împrumutul* unor unităţi lexematice, ce au etimologii străine. Specialiştii au pus în discuţie, de-a lungul timpului, împrumuturile cuvintelor din limbi diferite şi au urmărit aspecte legate de procesul adaptării fonetice, încadrării morfologice şi al asimilării semantice în cazul cuvintelor, ce deţin etimologii fie unice, fie multiple, din limba de unde s-a realizat împrumutul, în limba împrumutătoare.

Originea neologismelor româneşti a ridicat şi ridică, încă, foarte multe probleme. În urma cercetărilor realizate de mulţi lingvişti, s-a constatat că cele mai multe împrumuturi neologice au etimologie multiplă în limba română[2]. Acest aspect poate fi explicabil prin faptul că, în general vorbind, majoritatea neologismelor româneşti provin din surse multiple, iar, la constituirea lexicului limbii române, au contribuit multe limbi. Astfel, putem aminti aici: latina savantă, neogreaca, rusa, germana, italiana, spaniola, franceza, engleza. Eterogenitatea lexicului românesc implică nu numai

[1] Iorgu Iordan, *Limba română contemporană* (LRC), Bucureşti, Editura Ministerului Învăţământului, 1956, p. 21-22.
[2] Theodor Hristea, *Probleme de etimologie*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1968, p. 104. Să se vadă, de asemenea, şi lucrarea lui Al. Graur, *Etimologie multiplă* în „Studii şi cercetări lingvistice" (SCL), nr. 1, 1950, p. 22-34.

BDD-A29502 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 06:00:41 UTC)

structura etimologică a vocabularului neologic al limbii române, ci şi originea celor mai multe dintre elementele care-l formează[3].

Un număr mare de cuvinte internaţionale, – aşa-numitele ”the international pool of words” – au pătruns în lexicul limbii române, dar, dintre toate împrumuturile, care au influenţat limba română, s-au remarcat, într-un mod elocvent, influenţele din limbile franceză (la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea) şi engleză, actualmente.

Cercetătorii au remarcat faptul că atât neologismele fie ele simple *cuvinte* sau structurate sub forma unor grupări lexematice, numite *unităţi frazeologice*, pot fi identificate în toate stilurile funcţionale ale limbii române, şi anume: stilul tehnico-ştiinţific, stilul oficial-administrativ (incluzând aici şi stilul juridic), stilul publicistic, stilul belestristic, mai puţin, însă, stilul colocvial-familiar.

În stadiul actual al cercetărilor stilistice s-au impus două accepţii ale *stilului ca deviere* (ce derivă din accepţia stilului ca alegere a faptelor de limbă) şi *stilul ca funcţie lingvistică*[4]. Astfel, în primul caz, stilul a determinat mai multe probleme textului (d.e. textul literar) şi a fost pus în relaţie cu o anumită normă a limbii. Prin *deviere*, respectiv, prin abatere de la norma lingvistică, au fost încălcate două aspecte fundamentale: *al cantităţii* (deviere cantitativă, statistică sau de frecvenţă) şi *al calităţii* (deviere calitativă sau agramaticalitatea) – încălcarea unor reguli de sistem la nivel semantic, sintactic, morfologic sau fonetic[5]. Studiul celor două categorii de *devieri* devine folositor în stabilirea caracteristicilor lingvistice ale unor texte, ce reprezintă anumite variante stilistice ale limbii române. Devine important şi util a stabili în mod clar rolul stilurilor funcţionale în scopul bunei funcţionări a sistemului limbii române. Referitor la cel de-al doilea aspect, *stilul* este în relaţie cu sistemul limbii, astfel, considerându-se că acesta se realizează în variante ale căror caracteristici sunt determinate de factori extralingvistici, cum ar fi de exemplu: factorii socioculturali.

Orice stil al limbii este un bun de care se folosesc toţi vorbitorii ce au o anumită profesie sau deţin un anumit interes pentru un domeniu de activitate. Aşadar, stilul reprezintă o realitate obiectivă, fiindcă pentru a transmite unui specialist cât mai precis şi cât mai rapid fapte de limbă din domeniul specialităţii noastre, fiecare dintre noi suntem nevoiţi a folosi un anumit limbaj.

Astfel, Ion Coteanu[6] afirma că:

„... pentru orice medic, de pildă, o tăietură se cheamă *incizie*, un bolnav nu are *fierbinţeală* sau *călduri*, ci face *febră*, face *temperatură* sau chiar *febricitează*. O umflătură este o *tumoare* sau o *tumoră*, *benignă*, adică «nevătămătoare» sau *malignă*, «primejdioasă». Un bolnav poate fi *deschis*, adică supus inciziei organelor de la suprafaţa unei regiuni care urmează să fie operată; el este *închis*, adică «cusut» la sfârşitul operaţiei[7]”...

Exemplul apare în lucrarea lui Ion Coteanu (vezi *infra*) la începutul secolului al XX-lea, iar Florin Marcu în lucrarea sa *Marele dicţionar de neologisme* (**MDN**)[8] consemnează lexemele *incizie*, *febră*, (a) *febricita*, *tumoare*/*tumoră*[9], *benignă*, *malignă* în calitate de neologisme.

Astfel: • *incízie* – „s.f.**1.** tăietură operată cu bisturiul în corpul unui om sau animal; incizură” (**2**); • (fig.) „cuvânt, expresie, sarcastică, vitriolantă”; **2.** „crestătură în coaja unui arbore, în interiorul unui material”. (< fr. *incision*, lat. *incisio*), cf. **MDN**, s.v.;

• *fébră* – „s.f. **1.** temperatură ridicată a corpului cauzată de o boală; pirexie”. • „*febră musculară* – stare de oboseală generală la cineva neantrenat în urma unor eforturi fizice”. **2.** „(fig.) emoţie, nelinişte, încordare” (< lat. *febris*, it. *febbre*), cf. **MDN**, s.v.

[3] Theodor Hristea, *Op. cit.*, p. 104.
[4] Paula Diaconescu, *Elemente de istorie a limbii române literare moderne*, Bucureşti, Editura „Universitatea din Bucureşti, 1974, p. 87.
[5] Idem, *Op. cit.*, p. 88.
[6] Ion Coteanu, *Româna literară şi problemele ei principale*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1961, p. 55.
[7] Idem, *Op. cit.* p. 54-59.
[8] Florin Marcu, *Marele dicţionar de neologisme* (**MDN**), Bucureşti, Editura „Saeculum I.O.”, Bucureşti, 2008.
[9] ! *tumoáre/tumóră* –observăm faptul că ambele forme sunt acceptate în *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române* (**DOOM$_2$**), s.v.

BDD-A29502 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 06:00:41 UTC)

• *febricitáte* **–** „s.f. **1.** (*med.*) stare febrilă”. **2.** „(fig.) entuziasm, căldură” (< fr. *fébricité*), cf. **MDN**, s.v.
• *benígn, -ă* – „(despre boli) care nu dă complicaţii sau stări grave”. (< lat. *benignus*, fr. *bénigne*), cf. **MDN**, s.v.
• *malígn, -ă* – „adj. (despre boli, procese patologice) de natură gravă”; • „(fig.) rău, cu influenţă vătămătoare”. (< fr. *maligne*, lat. *malignus*), cf. **MDN**, s.v.

Prin urmare, termenii prezentaţi mai sus aparţin unui *lexic specializat*[10], şi anume: *domeniului medical*. Astfel, vorbitorul obişnuit, care nu deţine informaţii de specialitate în domeniul medical sau într-un alt domeniu, de exemplu: cel juridic, pentru a înţelege mesajul, prin decodificare, este necesar să facă apel, în primul rând, fie la *dicţionarele generale* ce „propun un model de corectitudine pluridimensional, reprezentativ pentru vorbitori diferiţi sau pentru o competenţă lexicală medie”, fie la *dicţionarele speciale*, „ce normează un sens univoc, general obiectiv la nivelul unei specialităţi date[11].

Dacă am oferit în calitate de exemple, structuri şi unităţi lexicale adecvate unui lexic specializat, şi anume: domeniului medical, dăm exemple în continuare şi de alte cuvinte specifice lexicului specializat din domeniul juridic sau din cel economic.

Pentru un jurist, cuvântul *acţiune* înseamnă o procedură referitoare la judecată, iar *a intenta o acţiune*, având subînţelesul: *a da pe cineva în judecată*, devine totuna cu *a trage, a duce, a chema pe cineva* (o persoană sau o instituţie) *la judecată*, respectiv, *a da în judecată*.

În domeniul finanţelor, se vorbeşte rar de „împrumuturi”, fiind preferate *creditele*, care nu „se fac, ci se contractează”[12].

Unele cuvinte capătă semnificaţii deosebite în limbajul tehnic, altele, fără a avea un înţeles aparte, sunt folosite de specialişti în termeni savanţi, fiind, de cele mai multe ori, necunoscute marelui public.

Din semnificaţiile şi termenii cu caracter tehnic se formează unităţile frazeologice „specifice diverselor profesiuni sau domenii de activitate”. Stilul limbii reprezintă, în primul şi-n primul rând, un aspect al vocabularului în care sunt incluse şi unităţile frazeologice, expresiile şi locuţiunile tehnice. Acesta are, de asemenea, şi trăsături sintactice,construcţii şi formule specifice.

Astfel, stilul unei limbi ar mai putea fi definit ca o sumă de procedee lexicale şi sintactice cu ajutorul cărora se comunică un conţinut de idei legat de o activitate umană oarecare”[13].

Dacă lingvistul Ion Coteanu oferă o posibilă definiţie *stilului unei limbi*, cum am putea defini *stilul unui scriitor*? La această întrebare, ne-ar putea răspunde Tudor Vianu în articolul său: *Dubla intenţie a limbajului şi problema stilului*, articol ce face parte din lucrarea *Arta prozatorilor români*[14]:

„Ceea ce vom numi «stilul» unui scriitor va fi ansamblul notaţiilor pe care el le adaugă expresiilor sale tranzitive şi prin care comunicarea sa dobândeşte un fel subiectiv împreună cu interesul ei propriu-zis artistic. Îmbogăţite cu aceste adausuri, expresiile ne introduc în intimitatea unei individualităţi, într-o sferă proprie de a resimţi lumea şi viaţa. Stilul este aşadar expresia unei individualităţi. Stilul este aşadar «expresia» unei individualităţi. Stilul este «întrebuinţarea îndividuală a limbii», spunea odată renumitul lingvist Vossler, variind o formulă mai veche «Le style c’est l’homme même», spusese Buffon”.

În lingvistica românească , problema stabilirii şi clasificării stilurilor funcţionale ale limbii literare a preocupat mulţi cercetători. Unii dintre aceştia le identifică peste tot , în genurile şi chiar în speciile literaturii, în diverse domenii de activitate, în presă şi în diferite publicaţii, deoarece cu un cuvânt se poate descoperi o tehnicizare cât de mică a limbii. În conformitate cu afirmaţiile

[10] Angela Bidu-Vrănceanu (coord.), *Lexic comun, lexic specializat*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2000.
[11] Idem, *Op. cit*. p. 11.
[12] Ion Coteanu, *Op. cit.*, p. 54-59.
[13] Idem, Ibidem, p. 54-59.
[14] Tudor Vianu, Arta prozatorilor români, Bucureşti, Editura „Minerva”, 1970, p. 156.

BDD-A29502 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 06:00:41 UTC)

acestora, poeziile lirice au un anumit stil lingvistic, cele epice impun altul, proza artistică altul, tragedia, de asemenea etc.

După ce în lucrarea sa, *Româna literară şi problemele ei principale*, Ion Coteanu a stabilit trei stiluri funcţionale de bază ale limbii literare (**d.e.** *artistic*, *ştiinţific* şi *administrativ*), el revine asupra clasificării stilurilor funcţionale ale limbii literare, reducându-le la două: *artistic* (se bazează pe imagine) şi *tehnico-ştiinţific* (implică raţionamente)[15].

Însă discuţia asupra stilurilor limbii impune şi implică multe abordări şi opinii controversate. Definirea acestora a avut la bază, in genere, conţinutul comunicării şi mijloacele expresive utilizate. Aşadar, cei mai mulţi exegeţi au concluzionat activitatea lor de cercetare, prin evidenţierea a patru stiluri funcţionale esenţiale, care sunt: ştiinţific, beletristic, oficial-admistrativ, publicistic[16].

Limbajul juridic este inclus în categoria limbajelor tehnico-profesionale, care se află de mult timp în atenţia cercetătorilor lingvişti, acestea fiind o problemă foarte importantă, fiindcă „de justeţea terminologiei depinde înţelegerea completă a problemelor tehnice şi posibilitatea comunicării dintre specialişti[17]". În concluzie, afirmăm că limbajul juridic se înrudeşte cu diverse stiluri ale limbii, din care menţionăm stilul operelor tehnico-ştiinţifice, administrative şi publicistice. O caractersitică a stilului juridic este prezenţa *neologismului tehnic* prin care se fixează *terminologia juridico-administrativă* modernă.

Terminologia limbajului juridic oferă suficiente aspecte de tehnicitate, dintre care consemnăm împrumuturile de lexeme, existenţa unei terminologii tehnice propriu-zise, ce se bazează pe proprietatea termenilor, precizia, coerenţa, concizia, claritatea exprimării, prin abundenţa expresiilor frazeologice adecvate limbajului juridic, prin lipsa sinonimiei totale, printr-un stil impersonal, general, prin frecvenţa utilizării diatezei pasive cu valoare impersonală.

Prin intermediul acestor explicaţii, exegeţii au evidenţiat faptul că *limbajul juridic* se apropie de cel ştiinţific, de cel publicistic şi chiar de cel juridico-administrativ.

Lingvista Paula Diaconescu (vezi *supra*) conchide faptul că stilul administrativ este „stilul comunicării în domeniul relaţiilor economice, *juridice*, diplomatice, în relaţiile comerciale şi-n domeniul stilului administrativ[18]". Limbajul administrativ este supus influenţelor directe ale unor texte oficiale străine, îşi înnoieşte rapid terminologia, îşi modifică formulele, adesea, după modelul străin.

În concluzie, este evident faptul că mulţi termeni de origine neologică pătrund în limbă prin intermediul documentelor administrative.

BIBLIOGRAPHY

▪ Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române* (**DOOM$_2$**), Bucureşti, Editura „Univers Enciclopedic", 2005.
▪ Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), *Lexic comun, lexic specializat*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2000.
▪ Coteanu, Ion, *Româna literară şi problemele ei principale*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1961.
▪ Coteanu, Ion, *Structura stilistică a limbii române* în „Limba română", XI, nr. 4, 1962, p. 362-364.
▪ Diaconescu, Paula, *Elemente de istorie a limbii române literare moderne*, Bucureşti, Editura „Universitatea din Bucureşti, 1974.
▪ Graur, Al., *Etimologie multiplă* în „Studii şi cercetări lingvistice" (**SCL**), nr. 1, 1950, p. 22-34.
▪ Hristea, Theodor, *Probleme de etimologie*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1968.

[15] Ion Coteanu, *Structura stilistică a limbii române* în „Limba română", XI, nr. 4, 1962, p. 362-364.
[16] Constant Maneca, *Consideraţii asupra stilurilor limbii române literare în lumina frecvenţei cuvintelor* în „Limba Română", XV, nr. 4, 1966, p. 353.
[17] Al. Graur, *Unele probleme ale vocabularelor profesionale* în „Limba română", nr. 6, 1953, p. 23.
[18] Paula Diaconescu, *Op. cit.*, p. 98.

BDD-A29502 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 06:00:41 UTC)

▪ Iordan, Iorgu, *Limba română contemporană* (**LRC**), Bucureşti, Editura Ministerului Învăţământului, 1956.
▪ Maneca, Constant, *Consideraţii asupra stilurilor limbii române literare în lumina frecvenţei cuvintelor* în „Limba Română", XV, nr. 4, 1966, p. 353.
▪ Marcu Florin, *Marele dicţionar de neologisme* (**MDN**), Editura „Saeculum I.O.", Bucureşti, 2008.
▪ Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, Bucureşti, Editura „Minerva", 1970.

BDD-A29502 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 06:00:41 UTC)